

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Професійний розвиток педагога

МАТЕРІАЛИ
ІІІ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
“СУЧАСНИЙ ВЧИТЕЛЬ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ:
АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРІОРИТЕТИ”

30 Листопада - 1 грудня 2016 року
м. Рівне

Рівне
2016

УДК 373.3.011.3-051:005.336.5
ББК 74.204.2
П- 84

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради педагогічного факультету Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 11 від 22.11.2016 р.)

Програмний комітет:

- Постоловський Руслан Михайлович** – кандидат історичних наук, професор, ректор РДГУ – **голова оргкомітету**;
- Павелків Роман Володимирович** – доктор психологічних наук., професор, перший проректор РДГУ – **заступник голови оргкомітету**;
- Сілков Валерій Васильович** – кандидат педагогічних наук, професор, декан педагогічного факультету РДГУ;
- Колушаєва Тетяна Євстафіївна** – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки початкової освіти РДГУ;
- Боровець Олена Віталіївна** – кандидат педагогічних наук, доцент;
- Бричок Світлана Борисівна** – кандидат педагогічних наук, доцент;
- Веремчук Алла Петрівна** – кандидат педагогічних наук, доцент;
- Гудовсек Оксана Анатоліївна** – кандидат педагогічних наук, доцент;
- Мищенко Оксана Миколаївна** – кандидат педагогічних наук, доцент;
- Третяк Оксана Миколаївна** – кандидат педагогічних наук, доцент;
- Шевців Зоя Михайлівна** – кандидат педагогічних наук, доцент;
- Яковишина Тетяна В'ячеславівна** – кандидат педагогічних наук, доцент.

Професійний розвиток педагога. Матеріали III науково-практичної Інтернет-конференції “Сучасний вчитель початкової школи: актуальні тенденції та пріоритети” – Рівне, 2016.- 182 с.

До збірника увійшли статті та тези доповідей учасників III науково-практичної Інтернет-конференції “Сучасний вчитель початкової школи: актуальні тенденції та пріоритети” (Рівне, 30 листопада – 1 грудня 2016 р.). Представлена тематика розроблена з урахуванням сучасного вітчизняного та зарубіжного педагогічного досвіду, досягнень педагогічної та психологічної науки.

Для науковців, викладачів вищих закладів освіти, аспірантів та студентів.

*За достовірність фактів, дат, назв і т.п. відповідають автори статей.
Думки авторів можуть не збігатися з позицією редакції.*

- © Кафедра педагогіки початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету, 2016. Укладання.
- © Автори статей, 2016

Принцип позитивного мислення про учня спирається на те, що важливо думати та розмірковувати про кожного учня з позитивністю, щоб не виникало думок, які б могли образити вихованця. Це й забезпечує позитивність у навчання та взаємовідносинах вчителя та учня.

На сучасному етапі педагогіки-практики застосовують ряд методів артпедагогіки, які сприяють творчому розвитку молодших школярів. Серед таких методів можна виділити: спрямовану уяву; образно-символічне малювання; ігри -вправи з образотворчим матеріалом; спільну образотворчу діяльність тощо.

Отже, впровадження арт-педагогіки в систему початкової освіти дозволяє нам оволодіти новою галузю знань, опанувати нові методи навчання та виховання, найбільш сучасні та актуальні на сьогодні і зробити навчання більш результативним. Крім того, такі знання підвищують можливості пошуку нових творчих шляхів у житті школяра. Все це сприяє кращому освоєнню дітьми науки і мистецтва, а також – духовному та моральному розвитку, що є надзвичайно актуальним на сьогодні.

Список використаних джерел

1. Алексеева М. Ю. Практическое применение элементов арт-терапии в работе учителя / М.Ю.Алексеева. - М.: Высш. школа, 2003. - 231 с.

2. Анисимов В.П. Арт-педагогика как система психологического сопровождения образовательного процесса / В.П.Анисимов // Вестник ОГУ. – 2003. - № 4. – С. 146 – 148 3

3. Гончаренко С.У. Український педагогічний енциклопедичний словник /С.У. Гончаренко. - Рівне: Волинські обереги, 2011. - 552 с.

4. Медведева Е.А. Артпедагогика и арттерапия в специальном образовании / Е.А. Медведева, И.Ю. Левченко, Л.Н. Комиссарова, Т.А.Добровольская. – М. : Академия, 2001. – 248 с.

5. Отич О. Мистецькі субдисципліни педагогіки в розвитку особистості майбутнього вчителя / О. Отич // Мистецтво та освіта.- 2001.- № 5.- С. 17

6. Пастухова С.Ю. Использование возможностей художества как средства артпедагогика на занятиях с младшими школьниками / С.Ю.Пастухова, 2010.- К.: Высшая школа.- 431 с.

7. Сергеева Н.Ю. К вопросу о содержании понятия арт-педагогика / Н.Ю. Сергеева // Вестник докторантов, аспирантов, студентов. - 2008. - № 1 (11). - Т.2. - С. 114 -120

8. Шевченко Ю.С. Принципы арттерапии и артпедагогика в работе с детьми / Ю.С. Шевченко. – Балашов : Изд-во Балашов, 1998. – 53 с.

МИСТЕЦТВО СЛОВЕСНОЇ ДІЇ В СПАДЩИНІ К. С. СТАНІСЛАВСЬКОГО

Захарчук Зоя Олександрівна

к.пед.н., доцент,

кафедра теорії та методик початкового навчання,

Рівненський державний гуманітарний університет

Із мистецької сфери, зокрема з театральної педагогіки, прийшла в шкільну педагогіку система навчання виразності, яка базується на «системі Станіславського» – великого театрального режисера, актора та викладача, який сформував систему сценічного мистецтва.

Театральні ідеї Станіславського, його естетика і методологія сценічної творчості набули широкого розповсюдження в усьому світі. Система Станіславського для прогресивних сценічних діячів стала програмою боротьби за реалізм, за глибоку правду та змістову простоту в мистецтві, що протистоять формалізму і вдаваній ускладненості театрального мистецтва. Праці Станіславського, перекладені на багато мов, викликають зацікавленість не тільки в працівників театру, але й інших, суміжних мистецтв. Їх вивчають також учені, природознавці, педагоги, суспільні діячі.

Що ж цінного, суттєвого для навчання виразності школярів в школі запозичили вчителі із системи Станіславського?

Система Станіславського, яка є основою навчання сучасного мистецтва читання, повинна бути першоосновою виразності читання, бо в її основі лежить не якась «акторська» психологія, а психологія загальнолюдська. «Виразне читання – мистецтво. Акт мистецтва, як справедливо стверджують психологи, є творчим актом і не може бути відтворений шляхом свідомих операцій. Навчити творчого акту мистецтва неможливо, та це зовсім не означає, що неможливо сприяти його утворенню, бо всякий акт мистецтва неодмінно передбачає як обов'язкову передумову ті акти, які передують йому, акти раціонального пізнання, розуміння, впізнання, асоціації тощо.» [1; с. 325]

Свого часу в методичних працях педагогів прозвучали суперечки щодо використання спадщини театрального педагога Костянтина Сергійовича Станіславського в теорії та практиці навчання виразного читання школярів. Так, поряд із думками про відсутність принципової різниці між виразним та художнім читанням мали місце думки протилежного характеру. Прихильники останніх вказували на допустимість тільки логічного читання в навчанні виразності, заперечуючи можливість досягнення емоційно-образної виразності з учнями на уроці читання.

Каменем спотикання стала термінологія системи Станіславського. Надмірне використання сценічної термінології призвело до того, що частина сценічних термінів (наскрізна дія, творча задача, зверхзавдання) «не прижилася» в школі, але ряд інших сценічних понять (підтекст, дія, стрічка кінобачень, бачення, творче ставлення, підтекст, міміка та жест) увійшла в ужиток учителів. Деякі назви сценічних явищ віднайшли інші назви. Так, наприклад, шкільним терміном *кінцева мета* замінився сценічний термін *зверхзавдання*. І на сцені виникає питання : Яке зверхзавдання постановки? І в процесі уроку читання : Яка кінцева мета нашого виразного читання? Що я хочу сказати своїм виразним читанням?

Педагогічна спадщина Станіславського приваблює передусім багатим досвідом і обґрунтованими висновками, які знаходять своє місце і в навчанні читання молодших школярів.

Нам здається корисним з точки зору виявлення теретичних основ теорії навчання виразного читання проаналізувати певні частини відомої праці К. С. Станіславського «Робота актора над собою», яка складається з двох частин: «Робота над собою в творчому процесі перевтілення» та «Робота над собою в творчому процесі втілення».

Основний принцип системи Станіславського – ж и т т в а п р а в д а. Розділ «VIII. Почуття правди та віра» своєї книги «Робота над собою в творчому процесі переживання» автор присвятив вимозі правдивого відображення життя в мистецтві, обґрунтуванню вимоги щирості та безпосередності відтворення почуттів, переживань. Піддаючи критиці нещирість в акторській грі, Станіславський застерігає від зайвої афектації, від надуманої артистичності, від бажання похизуватися,

виставити напоказ своє вміння, свою вправність, а також від шаблону, від механічного відтворення тексту.

«Механічно любити, страждати, ненавидіти і виконувати живі, людські задачі моторним способом, без усякого переживання... не можна», «Зовнішня умовність і неправда – безкрилі. Тілу не дано літати, в кращому разі воно може підстрибнути на якийсь метр від землі або встати на пальці і підтягнутися доверху.

Літає уява, почуття, думка. Тільки їм дані невидимі крила, без матерії та плоти, тільки про них ми можемо говорити, коли мріємо... В них криються приховані спогади нашої пам'яті саме «життя людського духу», наша мрія.» [5; с. 252]

Хіба зазначене не стосується навчання виразності в школі? Хіба можна бути нещирим з учнями під час виразного читання, коли їхні очі, сповнені довіри, дивляться в очі вчителя, чекаючи справжнього, правдивого слова та живого почуття в поясненні життєвих явищ? Робота з виразного читання має базуватися на принципі щирості переживань.

Питання про спілкування зі слухачами знаходить обґрунтування в поглядах майстра театральної педагогіки. «Відсутність спілкування з аудиторією свідчить про внутрішню порожнечу виконавця. Якщо в роботі актора, – як підкреслював К. С. Станіславський, – безперервне взаємне спілкування зустрічається рідко, то у роботі вчителя таке спілкування є однією з ознак його професійної майстерності. Тільки при безперервному спілкуванні з учнями можна домогтися впливу на їхні розум і серце, щоразу по-новому, по-особливому, бо щоразу на озброєнні вчителя новий текст – із новими думками, переконаннями, почуттями.

Звичайно, штучне відтворення спілкування діти помітять відразу. Тому вже під час попереднього читання (без аудиторії) вчителів необхідно уявляти своїх слухачів і вчитися ділитися з ними думками й почуттями, які його хвилюють.» [4; с. 11-12]

Театральний термін «спілкуванням зі слухачами» Станіславським тлумачився як безпосередній зв'язок і активна взаємодія між виконавцями ролей у п'єсі. «Глядачі театру тільки тоді відчують і безпосередньо беруть участь у тому, що відбувається на сцені, коли там здійснюється процес спілкування між дійовими особами п'єси.

Якщо артисти не хочуть випустити зі своєї влади увагу тисячної юрби, що сидить у глядацькій залі, вони повинні піклуватися про безперервність процесу спілкування з партнерами своїми почуттями, думками, діями, аналогічними почуттям, думкам, діям ролі, яку вони виконують» [6; с. 269]

На відміну від сценічної взаємодії партнерів, у виразному читанні активна взаємодія проходить між читцем і слухачами.

«Слухачі для читця є тим партнером, на якого він спрямовує всі завдання словесної дії. Оскільки ж

реалізація словесної дії вимагає ЗЛЕВЧ і позамовних засобів виразності, то спілкування зі

слухачами виступає своєрідним прийомом ефективного їх застосування.

У процесі безпосереднього читання твору перед аудиторією, в залежності від його змісту, жанру і особливостей викладу матеріалу, можуть виникати різні види спілкування : самоспілкування, спілкування з уявним слухачем, спілкування з реальним слухачем» [5; с.138]

Крім питань загальної мовленнєвої культури і тої мовленнєвої техніки, яка пов'язана з постановкою голосу, дикції, вимовою і логікою мовлення, Станіславський розробив також специфічно акторську техніку – техніку словесної взаємодії. Вона спирається, зокрема, на створення образних уявлень бачень внутрішнім зором, які матеріалізують думку автора, роблять її образною, дійовою, а тому і більш

заразливою та дохідливою до партнера. Вміння сприймати партнера і впливати на нього, заражаючи його своїми баченнями, і складає основу техніки словесної взаємодії.

У зв'язку з цим К. С. Станіславський звертає увагу своїх учнів на три основні рушійні сили в роботі над текстом : розум, волю і почуття, наголошуючи, що творче ставлення читця – це результат великої розумової роботи над текстом, його активного осмислення, він підводив до думки, що робота над твором починається з осмислення тексту, потім читець спрямовує свою розумову діяльність у русло задумів, ідей, характерів, створених автором, що, нарешті, приводить його до певних творчих реакцій на пізнане. Його діяльність наповнюється емоційними нюансами, він починає хвилюватися, радіти, обурюватись, співчувати тощо, жити не лише розумом, волею, а й почуттями, без яких процес читання немислимий. Від знайденого творчого ставлення залежить характер, тон читання. Під впливом усіх рушіїв (розуму, волі й почуття) читець починає творити ніби від власної особи вільно, щиро, безпосередньо, органічно, виходячи з власних позицій, світогляду, сучасності.

А. Й. Капська, великий прихильник навчання майбутніх студентів виразності на основі елементів системи Станіславського, у навчальному посібнику «Виразне читання» (1990 р.), де вміщені вправи на вироблення у майбутніх учителів умінь виразно читати, зазначає : «Пізнавши авторські думки, осмисливши події, які його схвилювали, змусили писати про це, виконавець не має права лишатися байдужим. Він не може доносити до слухача авторські думки, розповідати про героїв, зображених автором формально. Він вкладає у текст самого себе, власне уявлення про життя, свою душу, живе почуття та волю. Чужі думки, чужі почуття, уявлення, міркування перетворюються на його власні. Проте читець не просто виголошує текст, щоб слухачі зрозуміли і почули його так, як думає, бачить автор. Ні. Для виконавця важливо дати відчуття іншим, як він думає, як ставить до того, про що говорить, щоб вони, за висловом Станіславського, «хотіли того самого, чого хоче його власна творча воля.» Лише за цієї умови читець зможе захопити слухачів своїми уявленнями, переживаннями і повести їхні думки, почуття до такого висновку, який він задумав.» [3; с. 75]

Виразне читання сприяє вмінню в о л о д і т и с о б о ю. Обґрунтування психічного стану читця перед аудиторією знайшло своє відображення в міркуваннях К. Станіславського у розділі «XIV. Внутрішнє сценічне самопочуття». Наведений нижче фрагмент в однаковій мірі стосується і актора, і вчителя-читця, і учня-читця : «Коли людина-артист виходить на сцену перед тисячним натовпом, то він від переляку, конфузу, сом'язливості, відповідальності, труднощів губить самовладання. В ці хвилини він не може по-людськи говорити, дивитись, слухати, мислити, хотіти, відчувати, ходити, діяти. У нього з'являється нервова потреба догоджати глядачам, показувати себе зі сцени, приховувати свій стан кривлянням на потіху всім» [6; с. 340]

Психічний стан учня буває дуже часто подібний до описаного вище. Втрата самовладання певної частини школярів, коли вони читають біля дошки, посеред класу, очевидна. «Рецепти» Станіславського приходять на допомогу у вирішенні такої проблеми. Вчитель, який добре зрозуміє всі нюанси такого стану, переконливо описаного театральним педагогом, завжди буде прагнути створити на уроках навчання виразності доброзичливу атмосферу невимушеності та простоти.

Розділ «IV. Уява» присвячено у я в і, її розвитку, адже розвинена уява – основа сценічного і декламаційного мистецтва. Нею насичується артистизм, якого вимагає сама природа художнього мовлення. Наполягаючи на постійному використанні під час репетицій, виступу уяви, Станіславський показував різницю між уявою та фантазією.

Уява відтворює те, що існує в реальній дійсності, фантазія ж не має під собою ґрунту реальної дійсності. Таким чином, педагог застерігав від бесплідної фантазії актора, читця. Водночас вказував на необхідність розвивати фантазію та уяву.

Б. А. Буяльський, піддаючи аналізу міркування Станіславського про розвинену уяву, зробив висновки щодо різниці між уявою авторською (сценічною) та уявою декламатора. «Драматург змушує актора діяти в світі ілюзії реального. Актор діє в межах реального (видимого, конкретного) сценічного простору. Акторська уява виховується вимірністю сцени й відзначається безпосередністю спілкування.

...Зливаючись із автором, читець опиняється у світі пам'яті. У цьому докорінна різниця між двома уявами : дійсність в ілюзії (на сцені) та дійсність у пам'яті (поета й читця). Згадана відмінність позначається на характері виконання поетичного твору порівняно з виконанням драми.» [3; с. 10-11]

Наведемо декілька тез розділу про уяву:

«Жоден етюд, жоден крок на сцені не повинен відтворюватися механічно, без внутрішнього обґрунтування, тобто без участі роботи уяви.

Якщо ви будете строго дотримуватися цього правила, всі ваші шкільні вправи... будуть розвивати і зміцнювати нашу уяву.

Навпаки, все зроблене вами на сцені з холодною душею («холодним способом») буде знищувати вас, так як прищепить вам звичку діяти автоматично, без уяви – механічно».

Тому звертайте надзвичайну увагу на розвиток вашої уяви...» [6; с. 102]

Систематичні вправлення в розвитку уяви стають неодмінною умовою зміцнення пам'яті.

У розділі «V. Сценічна увага» К. Станіславський показує, якою кропіткою є робота педагога над розвитком уваги учнів і яке велике значення вона має для їх творчого потенціалу. Вміння спостерігати за людьми, явищами, передавати побачене словами і записувати, визначення видів уваги (мале, середнє та велике коло), вміння самоорганізувати їх у творчому процесі, внутрішня увага, зовнішня, чуттєва – ось неповний перелік тих явищ, що мають значення для акторської поведінки на сцені.

Вражає цитата режисера про наслідки, до яких приводить некерована робота увагою учнів, пам'яттю. «Як багато приходиться страждати від картин людської сліпоти, яка і добрих від природи людей робить інколи невинними мучителями близьких, і розумних перетворює в тупаків, які не помічають того, що твориться перед їх очима! Далеко не всім властива така необхідна для артиста пам'ять, яка віднаходить у житті суттєве і характерне.дуже часто вони не вміють уважно дивитися і слухати ради пізнання правди життя, ради тонкого і бережного підходу до людей, ради правдивої художньої творчості. Це дано тільки одиницям із одиниць.

Люди не вміють розрізняти по обличчю, по погляду, по тембру голосу, в якому стані знаходиться їх співбесідник, не вміють активно дивитися й бачити складну правду життя, не вміють уважно слухати і по-справжньому чути. Якби вони вміли це робити, творчість була б безкінечно багатшою, тоншою і глибшою.» [6; с. 134]

На питання, як же навчити малоспостережливих учнів помічати і бачити те, що дала їм природа та життя, відповідає : «Перш за все, їм потрібно пояснити, як дивитись і бачити, слухати і чути не тільки погане, а, головним чином, прекрасне. Прекрасне підносить душу, викликає в ній найкращі почування, які залишають незгладимі сліди в емоційній та іншій пам'яті. Прекрасніше за все – сама природа. В неї-то і вдивляйтесь якомога пристальніше.... Долучайтесь до такого ж дослідження витворів мистецтва : літератури, музики, музейних предметів, красивих речей і такого

іншого, – до дослідження всього, що попадається вам на очі і що допомагає виробляти хороший смак і любов до красивого.»

На уроках літературного читання під час опрацювання текстів та навчання виразності ми навчаємо спостерігати дітей за людьми, їх вчинками, різноманітними явищами, але зауваження стосовно того, що не можна це робити холодним оком аналітика, з олівцем у руці, стосується, на нашу думку, багатьох учителів.

Учитель повинен розвивати в дітей уміння спостерігати та запам'ятовувати. Уважне прочитання зазначеного розділу спонукатиме вчителя до пошуку резервів уваги в навчанні дітей читати напам'ять, розвитку їхньої пам'яті в цілому на уроці читання, вкаже на шляхи до позитивного, цінного результату в творчій співпраці, застереже від застою в цій роботі, який може повернутися непередбаченими наслідками.

Станіславський проводить пряму залежність багатой творчості актора від великої емоційної пам'яті у розділі «IX. Емоційна пам'ять», переконуючи, що чим більша емоційна пам'ять, тим більше в ній матеріалу для внутрішньої творчості. Він розрізняє та тлумачить силу, тривалість і якість збереженого в ній матеріалу. «Сила емоційної пам'яті має велике значення в нашій справі, чим вона сильніша, гостріша і точніша, тим яскравіше і повніше творче переживання. Слабка емоційна пам'ять викликає ледве відчутні, примарні почування. Вони не придатні для сцени, так як мало заражальні, мало помітні, мало доходять до глядацької зали.» [6; с. 254]

Станіславський показує природу виникнення переживань, почуттів, які сприяють виробленню правильної інтонації мовлення, читання. Вимогу до учнів відтворити почуття автора методисти читання кваліфікують як неграмотну. На думку Станіславського, навіть артист на сцені повинен залишатися самим собою, не дивлячись на те, що він залежить від ролі, від автора, від режисерської інтерпретації твору (трактування) п'єси, від партнера. Можна зрозуміти іншу людину, перейнятися її думками та почуттями, але відтворити чужі думки неможливо.

Щодо пошуку відповідної до тексту інтонації під час виразного читання Станіславський радить «не думати про саме почуття, а турбуватися лиш про те, що виростило його, про ті умови, які викликали переживання. Вони – той ґрунт, який треба поливати і удобрювати, на якому виростає почуття, про умови, які викликали його.» [6; с. 252]

Учитель повинен створити на уроці виразного читання таку атмосферу, яка б дала змогу учням відчути автора. Тому добре читання тексту, цікава розповідь про поета, письменника, можливо, обставини написання твору, спонукання учнів до жвавого аналізу, обміну своїми думками підпорядковується прагненню розбудити дитячу уяву, здатну народжувати нові почуття. Таким чином, учитель услід за Станіславським вдається до уявлень дітей, до так званих манків, за допомогою яких можна викликати («виманити») почуття, що ховається в потаємних куточках... душі.» [3; с. 17] За Станіславським, манки є головними засобами в області роботи психотехніки, збуджувачами емоційної пам'яті.

«Уникайте... того, що вам не під силу і що йде всупереч вашій природі, логіці, здоровому глузду! Все це призводить до вихви, силування, награвання, до фальші!». Це зауваження має нагадати педагогам, що не всім усе під силу, що роботу з виразного читання слід організувати, виходячи з реальних можливостей (учителя й учнів), беручи до уваги нахили, темперамент, пристрасті, загальний розвиток, психічний і фізичний стан під час роботи з текстом.

Визначальним у системі Станіславського була важливість словесної дії, акторське вміння говорити. І таке вміння є одним із важливих засобів сценічного вираження і впливу актора, отже, і читця. Говорити – означає діяти.

«Отже, словесна дія в Станіславського становить цілісний комплекс вимог до гри актора, який повинен :

а) володіти технікою мовлення, яка потребує певного розвитку дихання, голосу, дикції, знань орфоепії;

б) уміти створювати «бачення» художньої правди, яскравість і дійовість якого повинна опиратися на досвід, кількість і якість життєвих спостережень;

в) уміти розкрити підтекст – «явне, внутрішнє відчуття» життя людського духу ролі, яке безперервно тече під словами тексту, весь час оправдовуючи і осмислюючи їх;

г) досконало знати те, що пов'язане з інтонаційним багатством мовлення, тобто засоби мовленнєвої виразності, й уміти ними оперувати відповідно до творчих перспективних завдань наскрізної словесної дії.» [5; с. 10]

Такі вимоги Станіславського щодо словесної дії стали основоположними як у драматичному, так і в мистецтві художнього читання. Словесна дія є невід'ємним компонентом професійної діяльності вчителя. І в мистецтві виразного читання застосовуються закони словесної дії, без яких неможливий жоден урок літературного читання, жодне звучання тексту.

Сучасний учитель початкових класів повинен усвідомлювати систему Станіславського, на якій базується вся теорія виразного читання, бо вона відкриває основні закони дії словом. Але система тільки тоді працює, коли вона виявляється в дії. Творчість учителя нерозривно пов'язана з його особистістю. Голос людини, темперамент, тіло є тим матеріалом, з якого вона творить себе на основі тих законів системи, які запропонував великий режисер.

Рівень професійної підготовки майбутнього вчителя значною мірою залежить від уміння оволодіти всіма засобами мистецтва виразного читання, що беруть своє начало в театральній педагогіці, й реалізувати набуті знання в практичній діяльності з учнями.

Нами розглянуто певні положення системи Станіславського, і стосуються вони роботи над створенням відповідних умов для переживань і акторів, і читців.

Список використаних джерел

1. Выготский Л. С. Психология искусства / Л. С. Выготский. – М.: Просвещение, 1986.
2. Буяльський Б. А. Поезія усного слова. Азбука виразного читання: книга для вчителя / Б. А. Буяльський. – К. : Рад. школа, 1990.
3. Капська А. Й. Виразне читання. Практичні і лабораторні заняття: Навчальний посібник / А. Й. Капська. – К. : Вища школа, 1990.
4. Капська А. Й. Виразне читання / А. Й. Капська. – К. : Вища школа (головне вид-во), 1985.
5. Олійник Г. А. Виразне читання. Основи теорії. Посібник для вчителів / Г. А. Олійник. – Тернопіль : СМП «Астон», 2001.
6. Станіславський К. С. Работа актера над собой. Часть I и II. Дневник учителя / К. С. Станіславський. – М. : Искусство, 1951.

З М І С Т

<i>Колупасва Тетяна Євстафіївна</i> ВІТАЛЬНЕ СЛОВО	3
---	---

СЕКЦІЯ 1

ПРІОРИТЕТНІ НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ НАПРЯМИ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

<i>Бричок Світлана Борисівна</i> ВИКОРИСТАННЯ ПРОЕКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ «ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ»	4
--	---

<i>Грицай Наталія Богданівна,</i> ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ВИКЛАДАННЯ ПРЕДМЕТА «ОСНОВИ ЗДОРОВ'Я»	8
---	---

<i>Гудовсек Оксана Анатоліївна</i> АРТПЕДАГОГІКА ЯК ЗАСІБ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	11
--	----

<i>Захарчук Зоя Олександрівна</i> МИСТЕЦТВО СЛОВЕСНОЇ ДІЇ В СПАДЩИНІ К.С.СТАНІСЛАВСЬКОГО	14
--	----

<i>Зінчук Ольга Васиївна, Данилюк Лариса Миколаївна</i> ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ З ГІПЕРАКТИВНИМИ ДІТЬМИ	20
--	----

<i>Іванова Лідія Іванівна</i> ІНТЕГРАЦІЯ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	25
---	----

<i>Марушкевич Лариса Володимирівна</i> РЕАЛІЗАЦІЯ ДИДАКТИЧНИХ ВИМОГ СТИМУЛЮВАННЯ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	30
---	----

<i>Мосейчук Вікторія Анатоліївна</i> УРОК З НАВКОЛИШНЬОГО СВІТУ (НАВЧАННЯ ЗА ПЕДАГОГІЧНОЮ ТЕХНОЛОГІЄЮ «РОСТОК») ТЕМА: "ВІДОБРАЖЕННЯ ПРЕДМЕТІВ. ОСІ СИМЕТРІЇ.	32
---	----

<i>Раджабова Тетяна Миколаївна</i> ДИФЕРЕНЦІАЦІЙОВАНЕ НАВЧАННЯ У ПРАКТИЦІ СУЧАСНОЇ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	35
---	----

<i>Шевчук Тамара Борисівна</i> ЛЕКСИКОГРАФІЧНА КОМПЕТЕНЦІЯ ЯК ПОКАЗНИК МОВНОЇ	
--	--

КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ _____ 39

Яковишина Тетяна В'ячеславівна
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИЗНАЧЕННЯ РОЗВИТКУ
ПЕДАГОГІКИ ТВОРЧОСТІ _____ 43

СЕКЦІЯ 2

ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ ПЕДАГОГА В УМОВАХ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Боровець Олена Віталіївна
ОСОБЛИВОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО КУРСУ
У ДИДАКТИЧНОМУ ПРОЦЕСІ ВНЗ _____ 47

Веремчук Алла Петрівна
КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ У ВНЗ _____ 51

Гетманчук Надія Олексіївна
КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНЕ ВИВЧЕННЯ ГРАМАТИЧНОГО
МАТЕРІАЛУ НА ЛІТЕРАТУРНО-ФОЛЬКЛОРНІЙ ОСНОВІ У ВНЗ _____ 55

П Іскра Лілія Віталіївна
ПЕДАГОГІЧНА КУЛЬТУРА ВИКЛАДАЧА В КОНТЕКСТІ
ЄВРОПЕЙСЬКИХ ВИМОГ _____ 58

Колупасва Тетяна Євстафіївна
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА АКТИВІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
ВНЗ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА _____ 67

Марчук Оксана Анатоліївна
ПОСТІЙНИЙ РОЗВИТОК ВЧИТЕЛЯ ЗАСОБАМИ СУЧАСНИХ
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ _____ 72

Мищеня Оксана Миколаївна, Третяк Оксана Миколаївна
ЗМІСТ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ
ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ _____ 74

Усач Лариса Володимирівна
НАЦІОНАЛЬНО СПРЯМОВАНА САМООСВІТА СТУДЕНТІВ
ПЕДАГОГІЧНОГО ВНЗ _____ 78

Хом'як Ольга Анатоліївна, Смичок Марина Миколаївна
ПРОБЛЕМА ЗАТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО
СУСПІЛЬСТВОЗНАВЧОЇ ОСВІТИ _____ 90

Чайка Наталія Семенівна
«СУЧАСНИЙ ВЧИТЕЛЬ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА
ПРІОРИТЕТИ» _____ 94

Шевців Зоя Михайлівна
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ГОТОВНОСТІ
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ІНКЛЮЗИВНОГО
НАВЧАННЯ _____ 96

Шурин Олена Іванівна, Лисак Іван Іванович
ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ЯК НЕОБХІДНА УМОВА
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГА В УМОВАХ ВИЩОГО
НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ _____ 100

СЕКЦІЯ 3

ДИДАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ МОДЕЛІ КОМПЕТЕНТНОГО УЧНЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Волосик Тетяна Олександрівна
АКТИВНІ ТА ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ РОБОТИ НА УРОКАХ
ПРИРОДОЗНАВСТВА _____ 103

Гисюк Наталія Володимирівна, Мосійчук Галина Анатоліївна
УРОК З ЧИТАННЯ У 1 КЛАСІ.
ТЕМА: АЗБУКИ ВЧИТЬСЯ ЗАВЖДИ ПРИГОДИТЬСЯ _____ 111

Головко Валентина Анатоліївна
ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ ШЛЯХОМ
УПРОВАДЖЕННЯ НЕСТАНДАРТНИХ УРОКІВ _____ 114

Григулич Олена Михайлівна
АКТИВІЗАЦІЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШКОЛЯРІВ ШЛЯХОМ
УПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ
ПРИРОДОЗНАВСТВА _____ 118

Дерманська Наталія Вікторівна
ВИХОВНА ГОДИНА. 1 КЛАС.
ТЕМА: ПРИРОДА – НАШ ДРУГ _____ 123

Дивачевська Алла Миколаївна
УРОК НАВЧАННЯ ГРАМОТИ. ПИСЬМО. 1 КЛАС.
ТЕМА: АНАЛІЗ СКЛАДОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ МАЛОЇ БУКВИ В. ПИСЬМО
МАЛОЇ БУКВИ В. ПИСЬМО ЗАКРИТОЇ І ВІДКРИТОЇ БУКВИ В, ПРЯМИХ,
ОБЕРНЕНИХ СКЛАДІВ З МАЛОЮ БУКВОЮ В. ВИЛУЧЕННЯ ЗАЙВОЇ
БУКВИ З ГРУПИ БУКВ. _____ 127

Кривко Валентина Григорівна, Грицюта Олена Анатоліївна
УРОК ЧИТАННЯ У 1 КЛАСІ. ТЕМА: ЗАКРІПЛЕННЯ ЗНАТЬ ПРО АЛФАВІТ.
ЕДУАРД УСПЕНСЬКИЙ «КРОКОДИЛ ГЕНА ТА ЙОГО ДРУЗЬ» _____ 128

<i>Лесняк Надія Володимирівна</i> ФОРМУВАННЯ ОЦІННИХ УМІНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА _____	130
<i>Омельчук Володимир Васильович</i> КОНЦЕПЦІЯ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ШКОЛЯРА НА ОСНОВІ «ВИХОВНОГО ІДЕАЛУ» ГРИГОРІЯ ВАЩЕНКА _____	132
<i>Прокопець Людмила Ярославівна</i> УРОК ЧИТАННЯ В 4 КЛАСІ. ТЕМА "ЦЕ НАШЕ І ЦЕ ТВОЄ" _____	135
<i>Сингаївська Лариса Володимирівна</i> МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ОПОРНИХ СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНИХ СХЕМ _____	140
<i>Сирочук Ніна Петрівна</i> УРОК – КОНЦЕРТ ПРИСВЯЧЕНИЙ МАМАМ І БАБУСЯМ. ТЕМА: ПОВТОРЕННЯ ТА ЗАКРІПЛЕННЯ ВИВЧЕНОГО В 1 КЛАСІ. _____	143
<i>Соколюк Олена В'ячеславівна</i> ВИКОРИСТАННЯ АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ ОСНОВИ ЗДОРОВ'Я У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ _____	150
<i>Суржук Тетяна Борисівна</i> ІГРОВІ ФОРМИ РОБОТИ ТА ЇХ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ У ФОРМУВАННІ ФОНЕТИЧНОГО СЛУХУ ПЕРШОКЛАСНИКІВ _____	152
<i>Талащук Тетяна Миколаївна</i> ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОГО УЧНЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ _____	157
<i>Тимошенко Оксана Анатоліївна</i> ВИХОВНИЙ ЗАХІД. ТЕМА: "ХОДИТЬ ОСІНЬ КРАЙ ВІКОНЦЯ" _____	161
<i>Тишина Вікторія Вікторівна</i> ЛІТЕРАТУРНЕ ЧИТАННЯ. 3 КЛАС "ІНТЕЛЕКТ УКРАЇНИ". ТЕМА: БІБЛІЯ ЯК УСЕСВІТНЬО ВІДОМА РЕЛІГІЙНА ТА ЛІТЕРАТУРНА ПАМ'ЯТКА. ЛЕГЕНДИ ТА МІФИ ПРО ВСЕСВІТНІЙ ПОТОП. _____	167
<i>Ткачук Ольга Сергіївна</i> ФОРМУВАННЯ ОРФОГРАФІЧНИХ УМІНЬ І НАВИЧОК У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ _____	171
<i>Шутяк Володимир Георгійович</i> ОЗНАЙОМЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ З ВИРОБНИЦТВОМ ПАПЕРУ, ЙОГО ВИДАМИ, ВЛАСТИВОСТЯМИ Й ВИКОРИСТАННЯМ _____	175

Наукове видання

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГА

Матеріали

III науково-практичної Інтернет-конференції

“Сучасний вчитель початкової школи: актуальні тенденції та пріоритети”

30 листопада – 1 грудня 2016 року
м.Рівне

Відповідальна за випуск – Колупасва Т.Є.

Комп'ютерна верстка – Соловей Л.М.

Формат 60x84/16 . Папір офсетний.
Гарнітура Times New Romans.
Ум. друк. арк.. 10,8. Тираж 100 прим.

Видруковано: Кафедра педагогіки початкової освіти РДГУ
вул. Остафова, 31, каб. 02, м. Рівне, 33000
тел. 0-362-62-00-84